

VILHELM ANDREAS WEXELS KRAG (1871-1933)

Kristiansanderen Vilhelm Krag er kjent som hovedskikkelsen i den nyromantiske diktningen i Norge. Starten på den nye æra var utgivelsen av "Digte" i 1891, og kort etter fulgte flere samlinger i samme stil, ikke bare av Krag, men også av bl.a. Sigbjørn Obstfelder. Mange av disse diktene var så svermeriske og "dekadente" i formen at de nesten kalte på latteren, og de avfødte da også en av de mest kjente parodier i norsk litteratur: "Rythmeskulp" av Adolescentulus Olsen (dvs. Hjalmar Christensen, Vilhelm Dons og Hugo Mowinckel). Men for Krags del ventet andre uttrykksformer og andre oppgaver. Han konsentrerte seg etter hvert mer og mer om Sørlandet (som han faktisk døpte) og folkelivsskildringer derfra, ofte historiske. "Major von Knarren" og "Hos Maarten og Silius" er typisk for denne delen av Krags forfatterskap. Diktene hans og sørlandsviser som "Krøllane" og "Dansen på Uvår" vil leve så lenge det fins sørlandinger. Og de tre erindringsbøkene, som var blant det siste han skrev, er også i dag interessant lesning for alle som bryr seg om norsk kulturliv på 1800- og 1900-tallet.

Vilhelm Krags bøker var for 15-20 år siden lett tilgjengelige. Selv debutboken dukket opp med ikke altfor lange mellomrom. Nå er dette historie. Stadig færre titler blir presentert i antikvarkataloger, og den voksende Sørlands-interessen har gjort sitt til at ikke bare de eldste bøkene har satt seg fast hos samlere, også de nyere er blitt betydelig sjeldnere. De fem eldste kan vi uten videre karakterisere som sjeldne, spesielt "Hjemve" i originalt omslag. Vi tipper at det fins mange samlere som vil betale 2-3000 kroner for den. Og de fire andre fra første halvdel av 1890-årene vil en neppe få for under en 1000-lapp. Mange av de øvrige ligger i dag på 500-1000 kroner, bare de aller siste er rimeligere. Vilhelm Krag er morsom å lese, og den store produksjonen gjør ham også til et spennende samleobjekt.

Vilhelm Krag leverte bidrag til en mengde bøker, julehefter, jubileums-skrifter og andre publikasjoner. Spesielt interesserte henvises til Arnt Bryde Sundseth: "Vilhelm Krag. Et bibliografisk forsøk", 1943, som inneholder det meste utenom avisartiklene. Det er skrevet flere bøker om Krag, den første, og kanskje fortsatt den beste, av Hermann Smitt Ingebretsen: "En dikter og en herre".

VILHELM ANDREAS WEXELS KRAGS FØRSTEUTGAVER:

- 1891: Digte. Bergen. John Grieg.
Innbinding: Omslag, tegnet, usignert.* (I fargene blått, grønt og lysebrunt). Ekstra omslag av "smørpapir".
- 1892: Nat. Digte i prosa. Bergen. John Grieg.
Innbinding: Omslag, tegnet av Karen Olsen.
- 1893: Sange fra Syden. Reiseindtryk og stemninger. Illustr. af Thorolf Holmboe. Bergen. John Grieg.
Innbinding: Omslag, tegnet av Holmboe. Helsingjirtebind med foromslag oppklebet på fordekkel.*
- 1893: Vester i Blaafjeldet. Eventyrdrama i 4 akter. Bergen. John Grieg.
Innbinding: Omslag, typografisk. Helsingjirtebind.*
- 1895: Hjemve. Første bog om familien Ravn. Bergen. John Grieg.
Innbinding: Omslag, typografisk. Det er to typer omslag:
A: Det opprinnelig typografiske fra John Grieg.
B: Senere typografisk omslag fra Nygaard, Bergen: Ferialæsning, nr. 68.
- 1895: De gode gamle. To enaktere: De gamles juleaften - Solnedgang. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, tegnet av J(ens) W(ang). Sjingryggebund. Finnes også med foromslag medbundet.
- 1896: Den glade løytnant. Lyrisk fortælling. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, tegnet av Th. H(olmboe). Helsingjirtebind komponert av Holmboe.
- 1897: Den sidste dag. Drama i tre akter. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1897: Nye digte. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, tegnet av Th. H(olmboe).

- 1897: Fra de lave stuer. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, tegnet av Th. H(olmboe). Helsingjirtingbind komponert av Holmboe.
- 1898: Rachel Strømme. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, typografisk. Helsingjirtingbind. Det er to typer omslag:
A: Det opprinnelige typografiske omslaget fra Aschehoug.
B: Med "Samtidens Bibliothek" på omslaget.
- 1898: Vestlandsviser. (Illustr. av Gudmund Stenersen). Aschehoug.
Innbinding: Omslag, tegnet av G(udmund) S(tenersen). Helsingjirtingbind komponert av Th. Holmboe. Boken finnes både med og uten foromslag medbundet.
- 1899: Jul i Skrivergaarden. Novellecyklus. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, typografisk. Helsingjirtingbind. Forlagsbind i to varianter.
A. Det vanlige forlagsbindet.
B. Avvikende dekor på fordekkel og rygg. Forfatternavn og tittel er skrevet på langs av ryggstripen og ikke på tvers. Årstallet 1899 er ikke trykket nederst på ryggstripen. Øvre og nedre del av rammen på fordekkel har gulldekorert bord. Mangler friblad foran og bak. Prøvebind?
- 1899: Marianne. Illustr. af Louis Moe. København/Kristiania. Det Nordiske Forlag. Bogforlaget: Ernst Bojesen. (Nordisk Bibliotek).
Innbinding: Omslag, tegnet av Louis Moe. Forlagsbind i tre varianter:
A. Helskinnbind tegnet av Moe.
B. Helsingjirtingbind i to varianter:
1. Et bind med små svaner.
2. Et bind med store svaner.
- 1900: Baldevins bryllup. Idyl i 3 akter. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1900: Isaac Seehuusen. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, typografisk. Helsingjirtingbind komponert av Louis Moe.
- 1901: Livet en leg. Skuespil i fire akter. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, med fotografi av Nationaltheatret.
- 1901: Isaac Kapergast. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, tegnet av Eyvin Ovrum. Helsingjirtingbind komponert av Louis Moe.
- 1902: Lille Bodil. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, tegnet, usignert. Helsingjirtingbind.
- 1903: Situationens herre. Lystspil. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, med rollebilde fra stykket.
- 1903: Den gamle Garde. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, tegnet av Harald Brun. Helsingjirtingbind komponert av Brun.*
- 1903: Norge. Digt. Illustr. af Th. Holmboe. København. Det Nordiske Forlag, Ernst Bojesen.
Innbinding: Omslag, tegnet av Holmboe. Kartonasjebind med samme dekor.
- 1904: Thea Marie. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, typografisk. Helsingjirtingbind komponert av Louis Moe.

- 1905: Holmerne de graa. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, tegnet av S(verrer) K(nudsen). Forlagsbind i to varianter:
A: Helsingjirtingbind komponert av Th. Holmboe.
1. Bundet med foromslag.
2. Bundet uten foromslag.
B: Lysegrønt eller mørkeblått helsingjirtingbind med forfatternavn og tittel i gull på fordekkel. Senere salgsbind (uten foromslag medbundet).
- 1906: Jomfru Trofast. Folkekomedie i 4 akter. På foromslaget: "Folke-Skuespil".
Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1906: Major v. Knarren og hans Venner. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, tegnet av Olaf Gulbransson. Helsingjirtingbind tegnet av Gulbransson.
- 1907: Sangen om Florens. Drama paa Vers i fem Akter. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1907: Vandringsmand. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, typografisk. Helsingjirtingbind.
- 1911: Fra det blaa Bryggerhus. Af en Digers Optegnelser. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, tegnet, usignert. Helsingjirtingbind.
- 1912: Hos Maarten og Silius. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, typografisk. Helsingjirtingbind. Forlagsbind i to varianter:
A: Forfatternavn i løkkeskrift samt tittel i oval ramme med dekor på rygg (det ordinære)
B: Forfatternavn med stor og enkel type samt tittelfelt uten ramme og dekor på rygg.
- 1913: Krøniken om Hr. Villum. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, typografisk. Helsingjirtingbind.
- 1917: Sange. Et Udvalg. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, tegnet, usignert. Papirbind med samme dekor.
- 1918: Sange fra min Ø. Aschehoug.
Innbinding: Omslag med fotografi fra Ny Hellesund (etter maleri av Amaldus Nielsen). Papirbind med dekor. Foromslag medbundet.
- 1918: Stenansigtet. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, typografisk. Sjirtingryggbind.
- 1919: Viser og Vers. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, tegnet, usignert. Forlagsbind i to varianter:
A. Mykt, rødt helskinnbind.
B. Papirbind med samme dekor.
- 1920: Verdensbarn. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, typografisk. Helsingjirtingbind. Helsingjirtingbind. Forlagsbind i to varianter:
A: Forfatternavn og tittel i gull på fordekkel. Forlagsstempel i blindtrykk på bakdekkel. Marmorert snitt.
B: Identisk ryggdekor som A. Enkel blindtrykket ramme, men uten forfatternavn og tittel i gull på fordekkel. Intet forlagsstempel. Uten marmorert snitt. Prøvebind?
- 1925: Baldevin. To idyller. Baldevins bryllup. Slangen i Paradis. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1926: Min Barndoms Have. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, tegnet, usignert. Helsingjirtingbind.

- 1927: Dengang vi var tyve Aar. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, tegnet, usignert. Helsingbinder.
- 1928: Heirefjæren. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, tegnet, usignert. Helsingbinder.
- 1930: Stub Wiberg. En minnebok. Bergen. John Grieg. Skrevet sammen med Anton Rønneberg.
Innbinding: Omslag, typografisk. Helsingbinder.
- 1930: Digte. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, typografisk. Helsingbinder. Blått helskinnbind med gullsnitt. Pappbind.
Boken er utgitt som Bind IV av Skrifter, men har eget omslag og vareomslag (datert 1932) og tittelblad.
- 1931: De skinnende hvite Seil. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, tegnet av Harald Damsleth. Helsingbinder.
- 1933: Denne Taalmodigheda og andre Betragtninger. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, tegnet, usignert. Helsingbinder.

Vi nevner også:

- 1924: Christianssands Sparebank 1824-1924. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, typografisk. Helsingbinder.

En illustrert utgave:

- 1949: Major v. Knarren utkom i en praktutgave illustrert av Fredrik Matheson. Denne boken rager høyt i norsk illustrasjonskunst.
Innbinding: Skinnryggbind med originalt foromslag medbundet.